

Sygn. akt I UK 427/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania R. B. i P. B.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 października 2018 r.,
skargi kasacyjnej P. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 r. oddalił apelację P. B. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 25 kwietnia 2016 r., mocą którego oddalono jego odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w K. z dnia 16 czerwca 2015 r.

W sprawie ustalono, że w dniu 4 marca 2003 r. P. B. złożył w Placówce Terenowej KRUS w P. wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników, oświadczając w nim, że nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu, a praca w gospodarstwie rolnym stanowi dla niego stałe źródło utrzymania. Decyzją z dnia 27 maja 2003 r., objęto go ubezpieczeniem społecznym rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego. Nadto, P. B. figurował w rejestrze ewidencji działalności gospodarczej od dnia 26 maja 1997 r., a w dniu 30 listopada 2011 r. oraz, że w dniu 28 kwietnia

2015 r. ubezpieczony złożył wniosek o zawieszenie działalności z dniem 1 maja 2015 r. Powyższą informację organ rentowy uzyskał w dniu 6 maja 2015 r. Natomiast w dniu 29 kwietnia 2015 r. złożony został kolejny wniosek dotyczący wznowienia działalności gospodarczej z dniem 1 maja 2015 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w K. decyzją z dnia 16 czerwca 2015 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w odniesieniu do P. B.

Rozpoznając apelację od tego wyroku, Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji, wskazując przy tym, że wydanie decyzji o objęciu ubezpieczonego ubezpieczeniem rolniczym, mimo braku istnienia przesłanek wymaganych ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników było wynikiem zatajenia przez niego faktu prowadzenia działalności gospodarczej. Tym samym organ rentowy był władny wydać decyzję korygującą z mocą wsteczną wcześniej ustalony tytuł rolniczego ubezpieczenia społecznego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając go w całości. Skargę oparto na naruszeniu przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 114 ust. 1e pkt 2 w zw. z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na jej oczywistą zasadność.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Warunkiem dopuszczenia do merytorycznego rozpoznania skargi jest wykazanie przez skarżącego jednej z przesłanek, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazano na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiąże się z ewidentną i widoczną już na pierwszy rzut oka wadliwością

zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2018 r., IV CSK 601/17, LEX nr 2500416). Nadto przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia i do istnienia takiego związku między wytykanym uchybieniem, a wynikiem postępowania w sprawie powinien zmierzać skarżący.

Tymczasem zaskarżony przez odwołującego się wyrok nie jest objęty taką wadliwością, jaką usiłuje we wniosku nakreślić skarżący. Artykuł 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270), daje organowi rentowemu podstawę do wydania - na wniosek zainteresowanego lub z urzędu - nowej decyzji w przedmiocie prawa do świadczeń lub ich wysokości po uprawomocnieniu się pierwotnej decyzji, chyba że ustalenia w tym zakresie dokonał organ odwoławczy (sąd), a organ rentowy stwierdza, że prawo do świadczeń nie istnieje lub że świadczenia przysługują w niższej wysokości - w tym przypadku wydanie orzeczenia należy do organu odwoławczego. Chodzi zatem o ponowne ustalenie prawa do emerytury lub renty, albo ich wysokości. Natomiast na gruncie rozpoznawanej sprawy spór dotyczył podlegania przez odwołującego się ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zasady podlegania zaś ubezpieczeniu społecznemu rolników określają przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336). Przepisy tej ustawy, dotyczące postępowania w indywidualnych sprawach z zakresu ubezpieczenia, nie zawierają regulacji w zakresie wznowienia postępowania czy też przeprowadzenia ponownego postępowania w przypadku stwierdzenia, że prawomocna decyzja w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu była błędna lub bezpodstawna. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się – w tym art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778).

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z których wynikało, iż skarżący, składając w dniu 4 marca 2003 r. wniosek o objęcie go ubezpieczeniem społecznym rolników, zataił fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Z tego względu Sąd Apelacyjny mógł uznać, że skarżący - podlegając ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej - nie spełniał przesłanek do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, a wydanie decyzji o objęciu go tym tytułem ubezpieczenia społecznego było dotknięte od początku wadą prawną wywołaną faktem zatajenia podlegania innemu tytułowi ubezpieczenia społecznego. Natomiast decyzja z dnia 16 czerwca 2015 r. wydana przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w K., miała w istocie rzeczy charakter deklaratoryjny stwierdzający nie tyle ustanie, co niepodleganie z mocą wsteczną rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Wnioskowanie takie zostało oparte na założeniu, że skarżący zataił fakt podlegania innemu tytułowi ubezpieczenia społecznego i z tego względu nie spełniał ustawowych warunków podlegania rolniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego (art. 5a, art. 7 ust. 1, art. 16 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Innymi słowy, mając na uwadze, że decyzje w sprawach „podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia” wydaje z urzędu lub na wniosek Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (art. 36 ust. 1 pkt 1 i art. 36 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 2 oraz art. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Decyzje takie (jak wszystkie wydawane przez organy rentowe) mają przy tym charakter rozstrzygnięć deklaratoryjnych i są wydawane dla stwierdzenia w konkretnej sytuacji faktycznej, że albo osoba, która dotychczas nie była objęta tym ubezpieczeniem, spełniła określone ustawą wymagania prawne, które uzasadniają "objęcie" jej tym ubezpieczeniem (decyzja o podleganiu temu ubezpieczeniu), albo osoba dotychczas objęta tym ubezpieczeniem, przestała spełniać określone ustawą wymagania prawne, uzasadniające "objęcie" jej tym ubezpieczeniem, co prowadzi do ustania podlegania temu ubezpieczeniu. Oznacza to, że decyzja w sprawie

stwierdzenia "ustania ubezpieczenia" nie musi być wydawana w wyniku wznowienia postępowania w sprawie zakończonej uprzednio wydaniem ostatecznej decyzji o "podleganiu ubezpieczeniu", jeżeli nie ma ona na celu ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia tej samej sprawy, a jest wydawana w wyniku wszczęcia nowego postępowania, w którym organ rentowy stwierdza, że osoba podlegająca dotychczas ubezpieczeniu następnie przestała spełniać wymagania ustawowe konieczne dla dalszego objęcia jej tym ubezpieczeniem.

Wnioskodawca, podlegając ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, nie spełniał przesłanek do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy, a wydanie decyzji o objęciu go tym tytułem ubezpieczenia było dotknięte od początku wadą prawną wywołaną faktem zatajenia podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 312/07, LEX nr 528611).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.